

prijzen naar be-
leenen mogelijk
ing in de voort-
het product".
dat de „kost-
gebracht en dat
g in de fabri-
van den kost-
Java-suikerin-
der crisis in
verband na te
loed, dien die
sche bevolking
drijven en dui-
om dan mis-
entenis, dat in
e belangen het
p cultureel ge-

che bezwaren,
neer ik u eerst
it stelsel naar

v. d. Waerden
„roofbouw”.
is het stelsel
weede christe-
tijd is dit ook
ndy. Laatstge-
naarvergadering
lijken Midden-
rij het Taylor-
estrijden.

ak van Room-
ge hoogleraar
bekende van
onze Christen-
uld, met altijd
kvergaders te
zijn in de
steden, en hoe
schieten, neer-
de vader der
elde heeft ge-

trijders zal ik
veelvuldig als
worden de op-
nen als Chris-
ordeelen, staan
in argumenten
dechts, om op
Colijn in zijn
ver het Taylor-
zijn „Proeve
christelijke be-

overwegingen
hand, die zich
enscht te plaat-
t.
ivoudiging van

chts aan den
ir dat ook de
len.

vervulling van
te zagen op de
ap in natio-
t volk Edom
latere historie
ete historische
erkelijking van
in is het waar-
e wijzen. Eerst
a Juda in 586
cht, vervolgens
ergang zoozeer
wapengeweld
dom zich niet,
rdat de Naba-
ied wisten te
fgemaaid stop-
stoppel door
dagen van de
de heldhaftige
een tegen den
van Syrië en
de armzalige
nmaal te moe-
en op den erf-
gemeene zaak
dappere Judas
en meermalen
dukt was zich
Simon I, den
elijk koninkrijk
e), heeft diens
vrecanus I hen
nen onderwor-
voorgoed hun
zij werden ge-
de Mozaische
der een Jood-
ee is wel in
geen overge-
gelijke uitdruk-
er heelemaal
zou blijven (in

den arbeid een weldaad kan zijn. Juist het stellen van den eisch, dat de arbeid veelsoortig moet zijn, opdat de monotonie daaruit worde weggewonnen, beteekent voor vele arbeiders slechts een bemoeilijking van hun leven. Wanneer splitsing mogelijk is en dus onderdeelen in bewerking kunnen worden gegeven, beteekent het slechts een noodeloos beslag leggen op de gedachtenwereld van den werkmans wanneer men hem toch een veelheid van dingen laat maken.

Het is misschien waar, dat het beste bewijs altijd gevonden wordt in de tegenstelling. Welnu, welke straf heeft de Pharao uitgevonden, die de kinderen Israëls wilde tuchtigen over hun vermeende gemakzucht? Heeft hij het kwantum af te leveren productie-eenheden vergroot? Neen, maar hij heeft een nieuwen arbeid opgedragen. Voordien kregen de Israëlieten de grondstoffen aangevoerd; tot hun straf moesten zij voortaan zelf dat stroo zien te verkrijgen.

Mijn tweede opmerking is deze, dat de arbeid steeds moeilijk zal blijven op grond van hetgeen ons in Genesis 3 is medegedeeld. Zoo lang nu vaststaat, dat de arbeid ook onder het Taylor-stelsel, den werkmans niet meer vermoeidheid geeft, dan met een dagelijkschen rusttijd weer is te herstellen, dan, zoo meen ik, mag men ook het Taylor-stelsel deswege niet veroordeelen. Eerder meen ik, dat men op deze gronden de tegenwoordige, niet getayloriseerde bedrijven kan aanklagen, dat zij den arbeider onnoodig vermoeien. Een der grondslagen van het Taylor-stelsel is juist om den arbeider niet bovenmatig te vermoeien, maar om hem frisch te houden.

Naar ik geloof zal het onder ons niet betwist worden, dat het de plicht is van ieder mensch om in al zijn arbeid zijn volle kracht aan te wenden. Welnu, ik heb boven iets gezegd over de organisatie van vele bedrijven en hoe zij den arbeider kunnen hinderen in zulk een krachtsontplooiing. Wanneer het nu waar is, dat Taylor, zij het dan ook in het belang van de onderneming, maar toch mede in dat van den arbeider, alles wil wegnemen wat den mensch in zijn krachtsontplooiing zou kunnen tegenstaan, dan verdient dit stelsel ook daarom toejuiching.

Tenslotte: het Taylor-stelsel dwingt tot een onverbiddelijke systematiek. Is zulks voor den Christen verwerpelijk? Verwerpelijk, ook voor hem, die in het werk van zijn Schepper een volmaakte, wijl een Goddelijke systematiek weet op te merken? Is het dan niet juist voor den Christen geboden om bij de erkenning, dat hij is beeldrager Gods, ook te trachten zooveel systematiek, als hem mogelijk is, in zijn eigen leven te leggen?

Zooveel als hem mogelijk is! Dat impliceert dus: met eerbiediging van al Gods wetten, ook t.a.v. het optreden jegens den „naaste”. Dat geldt voor patroon en arbeider tezamen en wederkeerig. Maar dan moeten wij ook niet tegenstribbelen, om straks, als het hinkende paard achteraan te komen. Veeleer moeten wij trachten onzen invloed te laten gelden

den wreeden Herodes den Groote heeft zelfs een Edomiet het koningschap over Israël bezeten), maar zij wil zeggen dat het met Edom als eigen, zelfstandige staat finaal uit zou zijn. Welnu dat is in 126 voor Chr. door toedoen van Johannes Hyrcanus zoo afdoend mogelijk het geval geweest.

Tegen deze beschouwing zal van zekere zijde ongetwijfeld de bedenking worden ingebracht, dat een profetie de komende gebeurtenissen niet zoo lang vooruit zou kunnen weten, of door hen die voorzichtiger zijn in hun oordeel, dat profeten in den regel de gebeurtenissen niet zoo lang vooruit plegen te verkondigen. Daarop kan slechts geantwoord worden met verwijzing naar het feit van de Goddelijke openbaring aan de profeten: wat zij uit zichzelf zeer zeker niet weten konden, werd hun door God geopenbaard; en deze profetie van Obadja is waarlijk de eenige niet, waarin toekomstige historische feiten lang van te voren werden aangekondigd (maar ook in die andere gevallen tracht men den afstand tusschen profetie en vervulling te doen inkrimpen).

Doch ook Ds Berkhoff, die zeker niet met de hierboven bestreden argumenten zal medegaan, heeft er ernstig bezwaar tegen, de vervulling van de in vs 18 tegen Edom geuite bedreiging te zien in de gebeurtenissen onder de Maccabëen en Hasmoneëen die ik aanduidde. Eigen, zelfstandige argumenten noemt hij niet; hij geeft alleen een citaat uit het Bijbelwerk van Lange, zoodat hij zich blijkbaar met de daarin opgesomde gronden vereenigt. (De Christusregering, bldz. 182). Deze gronden zijn: 1o. dat de tenonderbrenging van Edom en de inbezetting van Seir door Israël naar Num. 24 vs 18 zal uitgaan van den uit Jakob voortkomenden Heerscher, den Messias; 2o. dat deze naar Amos 9: 11, 12 eerst zal plaats hebben bij de oprichting van „de vervallen hut Davids”; 3o. dat dit volgens Obadja zelf (zie vs 15) eerst zal plaats hebben op den Dag des Heeren tijdens het gericht over alle volken. Om met het laatste te beginnen: wordt met den „dag des Heeren” in vs 15 inderdaad de jongste dag bedoeld? Het is wel merkwaardig, dat dit door Ds Berkhoff zelf juist een bladzijde vroeger met nadruk ontkend wordt. Hij stelt daar de vraag: „wordt hier de jongste dag of het laatste

en met onze opvattingen corrigeerend inwerken op wat licht misbruikt wordt, wanneer slechts stoffelijke overwegingen de leidraad zijn. Dit is gehoorzaamheid aan God en dat kan bevorderen Zijn eer.

's Gravenhage.

A. SCHILDER.

3) Het crisis-vraagstuk is nu, in 1931, opnieuw aan de orde. De oorzaken van de huidige crisis zijn wel te onderscheiden van die in 1884. Maar hoe zou het er nu uitzien, als die vroegere verbeteringen waren achterwege gebleven?

4) Mr A. H. Colijn heeft o.a. deze „Stelling” verdedigd: „Ongerechtvaardigd is de aanklacht, dat het Beeld Gods in den arbeider door de taylorisering van den arbeid wordt aangerand.”

VAKWETENSCHAP EN PRAKTIJK

Sterrenkunde.

VI.

Een vorig maal hebben we enkele bijzonderheden van de Cepheiden, een buitengewoon merkwaardige groep van veranderlijke sterren behandeld, waarbij aan 't licht kwam, dat er weliswaar zeer vernuftige hypothesen ter verklaring van sommige verschijnselen zijn opgesteld, maar dat nog steeds het werkelijke mechanisme dier verschijnselen verborgen is.

Behalve deze veranderlijkheid der Cepheiden is er nog iets merkwaardigs gevonden in 1912. Toen ontdekte Miss Leavitt, dat er een nauw verband bestaat tusschen den duur van de periode en de absolute helderheid van de ster.

Onder de absolute helderheid verstaat men die helderheid, die een ster voor ons oog zou hebben, als haar afstand gebracht werd op 10 parsecs, of ruim 32 lichtjaren. Omdat de sterren op zeer verschillende afstanden van ons staan is de grootteklasse, waar reeds over gesproken is, in het geheel geen maat voor haar werkelijke helderheid! Wil men deze laatste voor verschillende sterren onderling vergelijken, dan dienen alle sterren evenver weggeplaatst gedacht te worden. Als gemeenschappelijke afstand is hierbij aangenomen 10 parsecs, of plm. 32 lichtjaren. De helderheid, die een ster op dien afstand zou hebben, heet absolute grootte, absolute helderheid of ook wel lichtkracht. Is deze laatste bekend, dan kan men door vergelijking met de schijnbare grootte gemakkelijk den afstand vinden; kent men den afstand, dan vindt men omgekeerd de lichtkracht. Langs dezen weg is Miss Leavitt tot het verband gekomen, tusschen lichtkracht en periode der Cepheiden. Nadere onderzoekingen hebben dit volkomen bevestigd, zoodat men in het vinden van een Cepheide een direct afstandbepalingsmiddel heeft gevonden.

Bij het bespreken van nevelvlekken kom ik hier nog op terug. Eerst zal ik het nog even moeten

oordeel bedoeld, zooals velen meenen?” en laat nu volgen: „maar hoe kan dat, daar dadelijk daarop natuurlijk dan ook voor diezelfde volken, waarover Gods straf gaat — een Evangelie-boodschap volgt”. Daar is trouwens nog wel meer tegen in te brengen. Wanneer wij het spraakgebruik bij de profeten nagaan, waar de uitdrukking „dag des Heeren” menigmaal voorkomt, dan vinden wij dat die uitdrukking zeker niet een vaste aanduiding is van den jongsten dag. Het is altijd een dag, waarop zich Gods straffende rechterlijke werkzaamheid openbaart; maar die dag kan op zeer onderscheiden tijdstippen vallen; in Jes. 13: 6, 9 is het bij voorbeeld de dag van Babels ondergang, in Jer. 46: 10 de dag van Egypte's nederlaag tegen Nebukadnezar, in Klaagl. 1: 12; 2: 1, 21, 22 de dag van Jeruzalems verwoesting door de Chaldeëen, en in Ezech. 13: 5 behoort de dag des Heeren niet eens meer tot de toekomst, maar reeds tot het verleden: de valsche profeten hebben hun plicht niet gedaan, toen het de „dag des Heeren” was. Natuurlijk kan de „dag des Heeren” ook de jongste dag zijn, waarop de straffende rechterlijke werkzaamheid Gods hare hoogste openbaring te zien geeft; maar het gaat niet aan overal waar van den „dag des Heeren” sprake is, maar aanstonds aan den jongsten dag te denken. Maar is dat dan toch in vs 15 niet het geval, omdat daar sprake is van dien dag „over al de heidenen”? Neen, want dan wordt de bedoeling zeker misverstaan. Wat de profetie zeggen wil is niet, dat die dag komt voor alle heidenen tegelijk; doch: alle heidenen krijgen — ieder op zijn beurt — met de straffende gerechtigheid Gods te doen; voor alle heidenen komt de dag des Heeren. En die dag is nabij, d.w.z. elk van die volken heeft het Goddelijk gericht te wachten juist op een moment, waarop het dat zeer verre stelt, er heelemaal niet aan denkt. Omdat die dag voor alle heidenen komt, daarom komt die ook zeker voor Edom. Wanneer? dat valt hier niet uit op te maken; dat mogen we afleiden uit den gang der historie in verband met de bewoordingen die de profetie in de teekening van het oordeel gebruikt.

Wat het argument aangaat, ontleend aan Amos 9: 11, 12, ook dit valt oogenblikkelijk weg. Immers uit het Nieuwe Testament blijkt in welken zin het

hebben over enkele andere objecten, aan den sterrenhemel te zien.

Vóór alles komt dan aan de beurt de bespreking van den Melkweg, dien breedten lichtenden band, die zich op heldere winteravonden aan ons ongewapende oog in al zijn majestueuze pracht vertoont. Als een melkwitte strook loopt hij onregelmatig en hier en daar grillig tusschen de sterren door. Voor het grootste deel bestaat hij uit één band, maar hij splitst zich in 't sterrenbeeld de Zwaan in twee takken, die zich een eind verder weer vereenigen. Sommige gedeelten van den Melkweg zijn lichter, andere donkerder, zelfs komen er gebieden in voor, nagenoeg of geheel duister, bijv. de z.g. kolenzak.

Richt men een telescoop op een gedeelte van den Melkweg, dan wordt de lichtende band opgelost in een ontzaggelijk aantal sterren, die te zamen voor het ongewapende oog, dat ze niet scheiden kan, deze strook vormen.

Reeds geruimen tijd geleden heeft men pogingen aangewend om eenigszins op de hoogte te komen van den bouw en afmetingen van dit Melkwegstelsel, om daartoe een beter inzicht te krijgen in den bouw van het heelal. Herschel is begonnen met het verrichten van peilingen, d.w.z. hij stelde zijn kijker in verschillende standen op, in en buiten den Melkweg, en telde het aantal sterren, dat in het veld van zijn kijker zichtbaar was. In het algemeen bleek de stelling te gelden, dat het aantal sterren per volume-eenheid minder werd, naarmate men zich verder van den Melkweg verwijderde. Voor een goed inzicht is het natuurlijk noodzakelijk gegevens te krijgen van een groot aantal gebieden van den hemel, terwijl bovendien een eerste eisch is het kennen van zeer vele sterreafstanden. Na Herschel is dit werk door verschillende astronomen, waaronder Struve, en Kapteyn, hoogleraar te Groningen, voortgezet. Het resultaat van deze waarnemingen is, dat het Melkwegstelsel opgevat moet worden als een lensvormige ruimte met sterren gevuld, waarbij ons zonnestelsel in de buurt van het centrum te vinden is. „In de buurt” wil natuurlijk niet zeggen, enkele K.M. buiten het middelpunt, maar bijv. 1000 lichtjaren of iets dergelijks. Als deze opvatting juist is, is het verklaarbaar, dat men vanuit het centrum naar de randen der lens de sterren dichter opeengehoopt ziet, dan in een richting hier loodrecht op. Toch moet niet vergeten worden, dat aan deze op statistische onderzoekingen gegronde resultaten verschillende hypothesen ten grondslag liggen, o.a. deze, dat ondersteld wordt, dat de sterren regelmatig in de ruimte verdeeld zijn per volume-eenheid.

Bovendien werd een groot bezwaar ingebracht tegen het werk van Herschel en Struve, omdat ze van de onderstelling uitgingen, dat in 't algemeen gesproken, de absolute helderheid niet ver uiteenliep. Als dit waar was, zou het heel eenvoudig zijn, om in korten tijd een groot aantal sterrenafstanden te weten te komen.

Nauwkeurige kennis van het sterresysteem is

„erfelijk bezitten van Edoms overblijfsel” door de vervallen dynastie van David moet worden verstaan. Jakobus beroept zich op deze profetie, om daarmee te bevestigen dat ook de heidenen deel hebben aan het geestelijk heil van den Messias (Hand. 15: 13—17). Het is dus zeker geen willekeurige vorgeestelijking, wanneer wij in deze profetie een geestelijke verovering van Edom zien. Maar daarnaast kan toch ook nog wel sprake zijn van een nationale onderwerping en tenietmaking van de Edomietische natie.

En daarmee vervalt dan ook de grond, die gezocht wordt in Num. 24: 18. Indien men terecht het hier van Edom gezegde in verband brengt met de ster die uit Jakob voortgaat (vs 17), dan moet naar analogie van Amos 9: 11, 12 ook hier aan een geestelijke onderwerping gedacht worden, en geldt evenals hierboven de opmerking, dat daarnaast toch ook nog wel sprake kan zijn van een nationale onderwerping van Edom.

Men ziet dus dat er tegen de door mij voorgestane verklaring van vs 18 geen steekhoudende bedenkingen zijn ingebracht.

Maar ik mag niet eindigen zonder nog een enkele opmerking te hebben gemaakt. Al heb ik de uitlegging van onze Kanttekenaren bestreden, dat wij niet zeggen, dat ik daarom alle mogelijkheid van toepassing dezer profetie op den triomf van de kerk over de wereldmacht uitsluit. Integendeel. Rechtstreeks ligt er weliswaar die gedachte niet in uitgedrukt; maar, gelijk Israël in alles type is van de Christelijke kerk, zoo is ook deze zegespraak van het herstelde Israël over Edom een type hiervan, dat de kerk, nadat zij ten gevolge van eigen zonde onder den druk van de gewelddadige wereldmacht is bezweken, en door de uit den Bondskring afgevallenen die met de wereldmacht gemeene zaak maken is geboond en getergd, straks weer, door Gods genade hersteld, over die vijandige renegaten een volledigen triomf behaalt. Dan blijft dus, dat hier het eerste en het naaste is het herstel van Israël na de Babylonische ballingschap en de triomf der Maccabëen en Hasmoneëen over Edom; maar typisch ligt daarin ook een belofte van triomf na inzinking voor de Christelijke kerk.

G. Ch. AALDERS.